

Katsekontakti

Varsinaisen koulutuksen ensimmäinen ja tärkein opetettava asia on katsekontakti, johon tästä lähtien viitataan vain sanalla kontakti. Vaikka kontaktin harjoittelu on ensimmäisenä asialistalla, ei se tarkoita sitä, että se tulisi opetella kerralla valmiiksi ja sitten unohtaa. Kontaktitreeni on olennaista niin aloittelijoille kuin konkareillekin. Kontaktiharjoitukset ovat hyviä jokaisen treenikerran alussa. Niiden avulla koira pääsee oikeaan keskittyneeseen viretilaan ja motivaatio saadaan kohdalleen.

Kontakti tarkoittaa siis koiran katsekontaktia ohjaajan silmiin kiinteästi ja tiivisti siirtämättä edes tilapäisesti katsettaan pois ohjaajasta. Tämä tavoite on korkealle asetettu, mutta siihen kannattaa pyrkiä. Kokematonta koira palkataan aluksi pienestäkin vilkaisusta ohjaajan silmiin. Tärkeää on huomioida, että koira palkataan nimenomaan silmiin katsomisesta eikä esimerkiksi namipalan tuijotuksesta. Katsekontaktia voidaan harjoitella koiran ollessa missä asennossa tai tilanteessa tahansa. Ruoanantamisen yhteydessä on yksi erinomainen kontaktin harjoittelutilanne. Ruokaa ei tipu ennen katsekontaktia. Aluksi luonnollisesti riittää pieni vilkaisu. Kun vilkaisu alkaa tulla automaattisesti, voidaan alkaa vaatia sekunnin parin kontaktia. Kontaktiharjoituksissa palkkatiheys on ensiarvoisen tärkeää. Ohjaajan tulee olla nopea ja tarkka reaktioissaan.

Kun katsekontakti esimerkiksi siten, että koira on suoraan ohjaajan edessä, alkaa toimia hyvin, voi ohjaaja sijoittua siten, että on istuvan koiran oikealla puolella eli koira on ohjaajan vasemmalla puolella, mikä on TOKO:n perusasento. Koiran ei siis tarvitse vielä itse osata hakeutua ohjaajan vasemmalle puolelle, vaan ohjaaja itse siirtyy siihen. Tämä harjoitus kuitenkin johdattelee jo koira perusasennon suuntaan ja luo sille mielikuvan mukavasta paikasta ohjaajan vieressä.

Kun kontakti alkaa olla varmaa eli koira oma-aloitteisesti hakee katsekontaktia, voidaan siirtyä harjoittamaan kontaktin kestoa esimerkiksi seuraavan sarjan mukaisesti 1 s., 3 s., 2 s., 1 s., 1 s., 3 s., 2 s., 4 s., 1 s., 5 s., 1 s.. Jokaisen kontaktin jälkeen koira palkataan. Palkkauksia tulee siis yhteensä 11. Tällainen sarja on opettelevalle koiralle jo melko haastava, joten sen jälkeen koiran tulee antaa hetki levätä ennen uutta harjoitusta. Jos koira ei kykene suoriutumaan sarjasta, tulee palata lyhyempiin kontakteihin ja palkata koira helpommista suorituksista.

Koiran ollessa oikeassa paikassa vasemman jalan vieressä koiran lapa noin 10 sentin etäisyydellä jalasta pitäen hyvää katsekontaktia voidaan toimintoon alkaa liittää vihjesana esim. sivu, joka sanotaan juuri ennen palkkausta. Tämä vihjesana yhdistetään myöhemmin tarkoitamaan myös aktiivista sivulle tuloa. Kontaktiharjoituksia olisi hyvä tehdä joko peilin edessä tai toisen ihmisen avustamana, jotta ohjaaja itse voi säilyttää kokoajan oman katseensa eteenpäin kääntymättä koiran puoleen. Ohjaaja voi silmäkulmastaan tarkkailla koiransa asentoa.

Perusasento ja sivulle tulo

TOKO:ssa perusasennoksi kutsutaan tilannetta, jossa koira istuu ohjaajan vasemmalla puolella lapa ohjaajan säären tasolla. Kaikki TOKO-liikkeet alkavat ja päättyvät tähän asentoon, joten sen huolellinen opettaminen on kannattavaa. Kontaktiharjoitusten yhteydessä voi käyttää jo tätä asentoa, jotta koira oppii istumaan ohjaajan sivulla ja katsomaan ohjaajaa.

Perusasentoon tuloon on kaksi tapaa. Koira voi joko kiepsahtaa suoraan edestä ohjaajan vasemmalle puolelle tai kiertää ohjaajan takaa. Kumpikin tapa ovat hyväksytyjä kokeissa. Koira opetetaan tulemaan sivulle johdattamalla sitä kädellä, jossa on namipala.

1) Suoraan sivulle

Koira houkutellessaan seuraamaan vasenta kättä, jossa on namipala. Kun koira seuraa kättä, liikutetaan käsi laajassa kaaressa vastapäivään siten että käsi saattaa koiran takavasemmalta ohjaajan sivulle. Kun koira on halutussa paikassa, eli sen lapa on ohjaajan säären kohdalla, pyydetään koira istumaan ja palkataan. Jos koira ei vielä osaa istu-käskyä, voidaan namipalakättä nostaa koiran pään yläpuolelle, jolloin koira useimmiten istuu. Sen jälkeen palkataan.

2) Selän takaa

Koira houkutellaan oikeassa kädessä olevalla makupalalla kiertämän ohjaajan taakse, jossa makupala siirretään vasempaan käteen. Vasen käsi tuo koiran ohjaajan vasemmalle puolelle, jossa koira pyydetään istumaan haluttuun paikkaan, kuten edellä olevassa esimerkissä on esitetty.

Kun koiralle on kontaktiharjoitusten aikana opetettu sivulla oloa tarkoittava vihjesana, voidaan se sana liittää nyt aktiiviseen sivulle tuloon. Kun koira seuraa makupalakättä, sanotaan sille samalla vihjesana. Vähitellen koira oppii yhdistämään jo oppimansa sivulla oloa tarkoittaneen vihjesanan siihen, että sanan kuultuaan se siirtyy sivullaolo paikkaan.

Tämän liikkeen harjoitteluun kannattaa panostaa ja tehdä se huolella. Liian eteen tai taakse tai kauas jalasta sijoittuva perusasento vähentää lähes poikkeuksetta pisteitä ja toisaalta vaikeuttaa esimerkiksi seuraamisen opettelua.

Seuraaminen

Seuraaminen voidaan määritellä siten, että se on liike, jossa koira pyrkii säilyttämään sivullaolo paikkansa liikkeessä. Eli koiralle opetetaan, että vihjesana, esim. sivu, tarkoittaa sitä, että sen tulee säilyttää paikkansa ohjaajan vasemman jalan tuntumassa riippumatta siitä ollaanko paikallaan, kävelläänkö, juostaanko, peruutetaanko vai käännyttäenkö. Olennaista seuraamisen opettelussa on myös se, että koira on hyvässä viretilassa ja halukas työskentelemään.

Kun koira istuu kontaktia pitäen halukkaasti ohjaajan sivulla, otetaan askel eteenpäin ja palkitaan koira vasemmasta kädestä, kun se tulee mukana Aluksi riittää, että otetaan yksi askel, johon koira lähtee mukaan. Seuraavaksi pyritään siihen, että koira pitää katsekontaktin myös sen yhden askeleen ajan. Vasta, kun tämän on saavutettu, voidaan ottaa toinen askel. Palkkaus on suositeltavaa tehdä vasemmalla kädellä, ettei koira alkaisi poikittaa ohjaajan edessä makupalan toivossa.

Muutoinkin tulisi kiinnittää huomiota siihen, että koira on suorassa seuratessaan. Jo tässä vaiheessa ohjaajan on myös kiinnitettävä huomiota omaan asentoonsa. Ohjaajan tulee kävellä suorana eikä koukistella tai kumarrella koiran puoleen. Jos palkkauksen oikea-aikaisuus tuntuu vaikealta, kannattaa käyttää apuna joko peiliä (kaupanikkunat heijastavat yleensä hyvin =) tai avustajaa.

Paikallamakuu

Paikalla makuu kuulostaa helpolta liikkeeltä, mutta todellisuudessa vaatiin koiralta paljon. Koiran tulee olla rauhallinen ja liikkumatta, mutta toisaalta sen tulisi ilmentää valppautta ja tarkkaavaisuutta. Erityisesti pidemmälle edetessä paikalla makuun haastavuutta lisää se, että ohjaaja on piilossa. Tästä syystä paikalla makuun harjoittelussa on tärkeää edetä hitaasti ja tarkasti koiran elekieltä huomioiden.

Paikallamakuu kannattaa aloittaa kotona rauhallisissa olosuhteissa. Aloitettaessa harjoittelu koira voidaan makupalalla ohjaamalla pyytää maahan ja palkata siitä. Vähitellen kestoa lisätään. Palkka ei tulekaan heti vaan odotetaan, että koira on maannut hetken paikallaan. Vasta, kun koira makaa rauhallisena paikallaan siten, että ohjaaja on edelleen sen vieressä, voidaan aloittaa koirasta etäännyminen. Etäännyttäen askel ja palataan palkkaamaan. Tarkoitus on harjoitella kestoa ennen etäisyyttä. Kun koira makaa rauhallisena paikallaan muutaman minuutin ohjaajan ollessa muutaman askeleen päässä, voidaan etäisyyttä pidentää. Jos koira osoittaa hermostuneisuutta (nousee paikaltaan, inisee, vaihtaa asentoa, haukkuu jne.), on palattava harjoittelussa takaisin päin.

Huolellisuus tässä asiassa kannattaa, sillä rauhaton koira on opetettava uudelleen alusta asti, mikä vie enemmän aikaa kuin se, että tekee pohjatyön huolellisesti alusta alkaen.

Häiriö osuutta on tarpeen lisätä kokemuksen karttuessa. Erityisesti tällöin on tarkkailtava koiran elekieltä, jotta ohjaaja osaa tarvittaessa helpottaa tehtävää niin, että koira tuntee jälleen olonsa turvalliseksi ja rauhalliseksi.

Seisominen, istuminen ja maahanmeno

Näitä asentovariaatioita testataan TOKOn kaikissa kilpailuluokissa. Asentoihin siirtymisen tulisi olla nopeaa ja tarkkaa. Siksi onkin alusta lähtien tärkeää kiinnittää huomiota nopeuteen. Jos koira palkkaa alusta lähtien hitaasta maahan menosta, se tulee suorittamaan maahan menon aina hitaasti.

Uutta asiaa opeteltaessa on aluksi tietenkin palkittava jokaisesta oikeasta suorituksesta, nopeudesta riippumatta, mutta taidon karttuessa siirrytään palkkaamaan vain nopeista ja tarkoista suorituksista. Alun jälkeen tulee kiinnittää huomiota myös keston eli että koira jää liikkumatta haluttuun asentoon eikä tarjoa esim. muita asentoja. Vasta, kun koira suurella todennäköisyydellä (8/10) suorittaa avustettuna halutun asennon, voidaan siihen liittää käskysana.

1) Maahanmeno

Otetaan namipala käteen ja viedään käsi koiran kuonon alta etujalkojen väliin. Tällöin useimmat koirat kumartuvat ottamaan namia kädestä ja samalla laskeutuvat maahan. Kun tämä avustettuna toimii, voidaan liikkeeseen lisätä vauhtia viemällä käsi hyvin nopeasti maahan. Ikään kuin haastetaan koira kilpailuun siitä kumpi on ensin maassa: käsi vai koira. Käskysana (esim. maahan) sanotaan juuri silloin kun koira painuu maahan. Tulee olla tarkka sen suhteen, että käytettäessä käskysanaa koira todella menee maahan, eikä jää esim. nyhetämään namia kädestä.

Kun koira alkaa käskysanalla ja kädenliikkeellä toteuttaa hyvällä todennäköisyydellä liikkeen, voidaan käden liikettä alkaa häivyttää pienentämällä sitä niin, että lopulta se jää kokonaan pois.

2) Istuminen

Otetaan makupala käteen ja käsi nyrkkiin. Viedään nyrkissä oleva käsi koiran kuonon editse pään yläpuolelle ohjaajasta poispäin suuntautuvalla liikkeellä. Koira istuu tavoitellessaan namipalaa nyrkissä olevasta kädestä. Juuri, kun koira istuu, se saa palkan ja kehut. Käskysanan ja kädenliikkeen häivyttämisen kanssa toimitaan samoin kuin maahanmenon opettelussa.

3) Seisominen

Seisominen on asentomuutoksista kenties vaikein siksi, että koira helposti hiipii ennen pysähtymistään. Tämä pääasiallisesti johtuu siitä, ettei koira ole alkuvaiheessa riittävän hyvin ymmärtänyt, että se mitä haetaan, on nopea pysähdys, jonka jälkeen kaikki neljä tassua ovat maassa kunnes toisin pyydetään. Seisomisen opettelu kannattaa aloittaa läheltä auttamalla kädellä. Kun koira kävelee ohjaajaa kohti tai ohjaajan sivulla, ohjaaja pysähtyy ja laskee käden, jossa on makupala, koiran kuonon eteen ja samalla, kun koira pysähtyy, sanoo käskysana (esim. seiso) ja sekä koira että ohjaaja jäävät seisomaan. Vasta, kun koira osaa pysähtyä seisomaan heti, voi ohjaaja ottaa askeleen pois päin koirasta. Etääntymistä on hyvä harjoitella niin, että koira on ohjaajan edessä ja ohjaaja peruuttaa. Kun koira pyydetään seisomaan ja se toteuttaa pyynnön nopeasti ja tarkasti (vielä vaikka avustettuna kädellä), voi ohjaaja pyrkiä peruuttamaan askeleen. Koiran pysyessä hyvin paikallaan ohjaaja palaa heti koiran luo ja palkitsee sen paikalla olemisesta.

Luoksetulo

Toimiva ja varma luoksetulo on koiran ja omistajan arkielämän kannalta niin mukavuus kuin myös turvallisuustekijä. On olennaista, että koira tulee käskystä luo. TOKO:ssa luoksetuloon liittyy myös muita vaatimuksia, jotka lisääntyvät kilpailu-uran edetessä. Alokasluokan luoksetulossa ohjaaja jättää koiran istumaan ja siirtyy itse 15 metrin päähän. Ohjaaja kutsuu koiran luokse yhdellä käskyllä ja koiran tulee tulla vauhdikkaasti ja halukkaasti laukassa ohjaajan sivulle törmäämättä ohjaajaan. Ylemmissä luokissa liikkeeseen lisätään pysähdys ja maahanmeno ennen sivulle tuloa.

Luoksetulon opettelu kannattaa aloittaa jo pienen pennun kanssa. Ohjaajan luokse tuleminen pitää olla maailman kivoin juttu, josta saa aina hyvän palkan. Luoksetuloa voidaan harjoitella niin, että avustaja pitää koirasta kiinni ja ohjaaja kävelee poispäin ja houkuttelee koiraa luokseen vaikkapa lelulla tai namilla. Sanottuaan luoksetulo käskyn avustaja päästää koiran irti. Alussa koiran ei vielä tarvitse osata tulla sivulle. Voidaan vain harjoitella vauhdikasta, innokasta ja varmaa luoksetuloa.

Vauhtia lisätäkseen ohjaaja voi vaikka heittää palkkio lelun tai namin taakseen niin, että koira saa vauhdilla juosta saalistamaan palkkansa. Vasta sitten, kun koira osaa jo sivulle tulon, aloitetaan sen harjoittelu luoksetuloon yhdistettynä. Aluksi kannattaa toistoja tehdä hieman lyhyemmältä matkalta.

Luoksetulossa koiran on sääntöjen mukaan sallittua tulla myös palveluskoirakokeissa vaadittuun tyyliin ohjaajan eteen ja siitä eri käskyllä sivulle.

Hyppy

TOKO-kokeisiin sisältyy jokaisessa luokassa myös estehyppy. Hypyn korkeus on noin koiran säkäkorkeus. Alokasluokassa hyppy tapahtuu niin, että ohjaaja lähettää koiran esteen yli, pysäyttää sen seisomaan esteen taakse ja siirtyy luvan saatuaan koiran sivulle ja pyytää (luvan saatuaan) koiran perusasentoon.

Hypyn harjoittelu aloitetaan opettamalla koira hakemaan nimi sen eteen laitetusta kiposta tms. alustalta. Koira ei saa varastaa naimia, vaan sen tulee vasta luvan saatuaan (esim. käden heilautus) lähteä hakemaan palkka. Tämä ns. vapaapalkka yhdistetään sitten esteeseen. Esteen tulee olla niin matala, että koira näkee palkan sen yli. Koira lähetetään palkalle siten, että se hyppää esteen yli palkkaa tavoitellessaan. Koira on hyvä ennen ensimmäistä varsinaista harjoitusta tutustuttaa esteeseen ja vaikka kädellä ohjata sen yli muutaman kerran.

Kun koira osaa lähteä palkkakiipolle esteen yli, voidaan toimintoon liittää käskysana (esim. hyppy) joka annetaan aiemmin opetettuun kädenheilautukseen yhdistettynä. Koiran opittua käskysanan voidaan kädenheilautus häivyttää pois. Palkkakiipoa voidaan hyödyntää myös opettaessa liikkeen loppuosa. Kun koira hakee palkanamin kiposta, odotetaan että se syötyään kääntyy takaisin kohti

ohjaajaa. Koiran kääntynyt sille annetaan seiso-käsky. Kun koira jää seisomaan, kannattaa ohjaajan palkata koira esteen yli. Vasta muutamien toistojen jälkeen, kun koira varmuudella jää seisomaan, voi ohjaaja lähteä kiertämään estettä ja siirtymään koiran sivulle. Tämän liikkeen onnistumista helpottaa, jos koira on totutettu seisomaan paikallaan niin, että ohjaaja liikkuu sen ympärillä.

Toko-liikkeet, kertoimet ja pisteet sekä koulutusvinkkejä ym.

Tasoluokat: Alokasluokka, avoin luokka, voittajaluokka ja erikoisvoittajaluokka.

Aina yhden I-tuloksen jälkeen on oikeus siirtyä seuraavaan luokkaan. Toki voi halutessaan kisata niin kauan, että saa 3 I-tulosta ja koulutustunnuksen, jonka jälkeen on siirryttävä seuraavaan luokkaan.

Alokasluokan liikkeet:

1. Luoksepäästävyys (kerroin 1)
2. Paikallaan makaaminen ryhmässä 2min (kerroin 3)
3. Seuraaminen kytkettynä (kerroin 2)
4. Seuraaminen taluttimetta (kerroin 4)
5. Maahanmeno seuraamisen yhteydessä (kerroin 2)
6. Luoksetulo (kerroin 3)
7. Seisominen seuraamisen yhteydessä (kerroin 2)
8. Hyppy (kerroin 2)
9. Kokonaisvaikutus (kerroin 1)

I-tulos = 160 - 200p

II-tulos = 140 - alle 160p

III-tulos = 100 - alle 140p

Ensimmäinen kilpailuluokka on siis alokasluokka (ALO) ja siihen saavat osallistua koirat, jotka eivät ole aikaisemmin kahta 1. palkintoa tottelevaisuuskokeessa.

Luoksepäästävyys:

Tuomarin tulee vaikeuksitta lähestyä koira ja tarkastaa sen hampaat.

Paikalla makaaminen:

Ryhmäliike, vähintään kolme koira, jossa koirien välit ovat noin 3 m. Ohjaajat poistuvat koirien luota, noin 20 m päässä he pysähtyvät ja kääntyvät koiraan päin. Paikallamakaamisaika on 2 min.

Seuraaminen kytkettynä:

Koira seuraa ohjaajaa pää tai lapa ohjaajan vasemman polven kohdalla talutin löysänä. Tuomari antaa määräykset nopeuden ja suunnan muutoksista. Liikkeelle lähdettyä tai nopeutta muutettaessa saa käskyn toistaa. Ohjaajan pysähtyessä koira istuutuu perusasentoon ilman eri käskyä.

Seuraaminen taluttimetta: Samanlainen liike kuin seuraaminen kytkettynä, mutta ilman talutinta.

Maahanmeno:

Koira seuraa vapaana. Tuomarin kehotuksesta ohjaaja pysähtyy, antaa käskyn/käsimerkin, jolloin koira menee nopeasti maahan. Ohjaaja poistuu noin 10 m päähän ja kääntyy koiraan päin. Tuomarin käskystä hän palaa koiran luo ja käskee koira istumaan.

Luoksetulo:

Koiran istuuduttua käskystä menee ohjaaja tuomarin määräyksestä noin noin 20 metrin päähän koirasta, joka istuu paikallaan koko ajan. Luvan saatuaan kutsuu koiraan luokseen.

Seisominen:

Koiran seurattessa vapaana sivulla ohjaaja tuomarin kehotuksesta komentaa koiraan seisomaan. Ohjaaja jatkaa pysähtymättä noin 10 m., tekee täyskäännöksen ja tuomarin käskystä palaa koiraan luo.

Vapaahyppy:

Liike alkaa perusasennosta. Koira seuraa vapaana ohjaajan vasemmalle sivulle ja hyppää esteen yli koskematta sitä sekä pysähtyy perusasentoon ohjaajan sivulle tämän pysähtyessä.

Kokonaisvaikutus:

Siinä huomioidaan erikoisesti ohjaajan ja koiraan yhteistyötä sekä suoritusten aikana että niiden välillä. On myös tarkkailtava työskentelyn iloisuutta ja halukkuutta ottaen huomioon rodunomainen temperamentti.

TOKOVINKKEJÄ**Mieti treenit etukäteen**

- treenaatko vauhtia vai tekniikkaa?
- tee lyhyitä harjoituksia, sillä kaikkia liikkeitä ei tarvitse tehdä joka kerta
- keskity olennaiseen ongelmaan ja analysoi syitä ja seurauksia
- keskity aina täysillä treeneissä!
- jos koira tekee virheen, auta sitä tekemään oikein äläkä toista virhettä!

Palkkaus

- palkkaa vain täydellisestä suorituksesta koiraan jos osatessa liikkeen
- motivoi kunnolla
- älä palkkaa korjattua suoritusta
- varmistu, että palkka on koiraankin mielestä hyvä
- palkkaa oikea-aikaisesti, on oltava nopea!
- käytä mielikuvitusta, älä aina palkkaa samassa kohdassa

Motivaatio, suhde ja luottamus

Koirankoulutuksen tärkein lähtökohta on motivaatio. Onnistuneen lopputuloksen aikaansaamiseksi on koiralla oltava riittävä motivaatio yhteistyön tekemiseen ohjaajansa kanssa. Ennen varsinaisen koulutuksen aloittamista on koira opetettava aloitekykyiseksi ja yhteistyöhaluiseksi.

Vasta motivoituneen ja yhteistyöhaluisen koiran on mahdollista oppia uusia asioita. Koiran motivaatiotasoon vaikuttavat niin ympäristö, jalostuksellinen perimä kuin opittukäyttäytyminen.

Motivaatio on tila, jossa koira toimii jonkin halun tai tarpeen ajamana päämäärän saavuttamiseksi.

Päämäärä on palkkio eli makupala, lelu, leikki, kehu tms. Ilman motivaatiota, syytä toimia, koira ei ole aktiivinen eikä oppiminen näin ollen ole mahdollista.

Hyvän motivaation saavuttamiseksi tärkeintä on koiran ja ohjaajan välinen suhde. Suhteen tulee olla tasapainoinen ja positiivinen. Koiran tulee kokea, että se saa ja sen odotetaan olevan yritteliäs ja innokas ja että yhdessä ohjaajan kanssa työskentely on huippukivaa ja parasta ajanvietettä maailmassa.

Tavoitteena on, että koira pyrkii oma-aloitteisesti kontaktiin ja toimintaan ohjaajan kanssa. Koiran oma-aloitteisuudesta ei tule koskaan koulutuskentällä rankaista eikä torua, vaan ei-toivotut ehdotukset jätetään huomioimatta ja pyritään suunnittelemaan harjoitus niin, että koiran on mahdollista toimia oikein.

Oma-aloitteellisuus ja yritteliäisyys ei kuitenkaan tarkoita hallitsematonta hurjastelua koulutustilanteessa, vaan keskittyntä koiraa, joka pyrkii myös itse oivaltamaan harjoituksen tarkoituksen.

Onnistuneen suhteen perusedellytyksenä on koiran ja ohjaajan välillä vallitseva luottamus. Ohjaaja ei koskaan saa vaatia koiralta sellaista, mitä se ei pysty toteuttamaan. Mahdottoman tehtävän vaatiminen nakertaa luottamusta, jonka takaisin ansaitseminen on huomattavasti pidempi prosessi kuin sen menettäminen. Kaikki koirat suhtautuvat omalla tavallaan ohjaajansa epäloogisuuksiin – toiset kestävät paljonkin, toiset hämmentyvät ja menettävät toimintakykynsä jo ensimmäisestä mahdottomasta tehtävästä. Hyvä ohjaaja hillitsee epäonnistumisen hetkellä itsensä ja suunnittelee seuraavan tehtävän huolellisemmin.

Ohjaajan ja koiran mielikuvat

Ennen koulutuksen aloittamista on ohjaajan luotava itselleen mielikuva siitä, mihin hän kokonaisuudessaan tähtää ja toisaalta siitä, mihin jokainen yksittäinen harjoitus tähtää.

Kokonaismielikuva voi olla joko mölliTOKO tai maajoukkue-edustus. Tärkeintä on, että ohjaajalla on tavoite, johon hän koiransa kanssa pyrkii. Selkeä mielikuva tavoitteesta auttaa harjoitusten suunnittelussa ja halutunlaisen lopputuloksen saavuttamisessa. Kokemattoman ohjaajan on hyvä seurata muiden koirakoiden harjoittelua ja siten saada myös neuvoja kokeneemmilta ohjaajilta.

Ryhdyttäessä varsinaiseen koulutukseen on jokaisen eri liikkeen kohdalla mietittävä, millaiseen lopputulokseen itse haluaa pyrkiä. Miten minä haluan, että minun koirani toimii? Tämä on haasteellista, sillä kukaan ei koskaan täysin oppinut TOKO-kouluttaja. Oma mielikuvaansa onkin täysin sallittua muokata matkanvarrella, mutta tietyt peruseriaatteet on hyvä tehdä itselleen selväksi jo alkuvaiheessa. Koiran voi aivan yhtä hyvin opettaa toimimaan oikein kuin väärin. Se, että ohjaajalla on mielikuva ihannesuorituksesta, ei tarkoita sitä, että hänen tarvitsisi osata yksin kouluttaa koiransa vastaamaan tätä ihannesuoritusta.

Koirankoulutuksessa pätee nimittäin vanha sanonta ”Ei kysyvältä tieltä eksy”. Aina löytyy apua, jos sitä on valmis ottamaan vastaan. Oma mielikuva auttaa tässä paljon, sillä jos osaat kuvailla sen mitä haluat, on toisen helpompi kertoa miten siihen kenties voitaisiin päästä.

Myös koiralle luodaan koulutuksen avulla ja myötä mielikuvia eri liikkeiden suorittamisesta. Jos koiralla on mielikuva siitä, että luoksetulo on innokas ja vauhdikas liike, se tekee sen myös kilpailuissa tämän mielikuvan mukaisesti. Koulutuksessa onkin aina pidettävä mielessä se millaisen mielikuvan kustakin liikkeestä haluaa koiralleen luoda – Onko kyse rauhallisesta ja keskittymistä

vaativasta tunnistusnoudosta vai innokkaasta ja pitkäjännitteisyyttä vaativasta seuraamisesta.

Koiran asenne tekemiseen on myös tärkeä ja huomion arvoinen seikka. Harjoituksissa koiralla tulee olla aina hauskaa. Se, että treeniryhmässä nuorella tai kokemattomalla koiralla on hieman liikaa vauhtia tai innokkuutta, ei ole huono asia. Keskittymiskyky ei ole sisäsyntyistä vaan sitä täytyy harjoitella. Uusien asioiden opettaminen tapahtuu aina kotona tai sellaisessa ympäristössä, jossa koiran on mahdollista keskittyä hyvin tehtävään harjoitukseen. Vasta kun koira osaa liikkeen kotona, voidaan sitä ruveta harjoittelemaan myös muiden läsnä ollessa. Tärkeintä on, että jokaisessa harjoituksessa, tehtiin se sitten kotona tai kentällä, koiralla on hauskaa ja että sen asenne työntekoon on positiivinen ja yritteliäs.

Kokematonta koiraa ei saa rangaista siitä, että se ei rauhattomassa ympäristössä heti kykene suorittamaan liikkeitä samoin kuin kotona. Kokemuksen ja lukemattomien harjoituskertojen myötä jokainen koira kyllä oppii työskentelemään myös häiriön alaisena.

Metodina positiivinen vahvistaminen

Varsinainen koulutus tapahtuu käyttämällä positiivista vahvistamista eli yksinkertaisesti oikeasta käyttäymisestä palkataan, väärä jätetään huomiotta. Positiivinen vahvistaminen perustuu koiran oikea-aikaiseen palkkaukseen. Palkkiona voi olla esimerkiksi namipala, lelu tai leikki. Nuorten ja kokemattomien koirien kanssa lienee parasta aloittaa namipalkkauksella, sillä lelulla tai leikillä palkkaaminen yleensä nostattaa koiran viretilaa. Korkea viretila saattaa koulutuksen alkuvaiheessa hankaloittaa oppimista. Rauhallinen makupalapalkkaus ylläpitää koira oikeassa viretilassa ja oppiminen mahdollistuu. Palkkauksen oikea-aikaisuus on koulutuksen A ja O. Koira pitää palkata sekunnin sisällä oikeasta suorituksesta, jotta se yhdistää palkan siihen tekemiseen mistä sitä halutaan palkata. Palkkatiheys opetusvaiheessa tulee olla suuri. Suosituksena sanotaan noin viiden sekunnin välein. Kun koira on oppinut asian, voidaan siirtyä satunnaispalkkaukseen, jolla ylläpidetään koiran motivaatiota.

Palkan tulee olla koiralle mieluisa. Yleisesti käytettyjä ovat makkaran/nakin palat, lihapullat jne. Koiran normaaliaruoka ei ole suurimmalle osalle riittävän tavoittelemisen arvoista. Parhaat herkut kannattaa säästää koulutustilanteisiin eikä jaella niitä keittiöstä päivittäin ohimennen. Näin harvinaisemmat herkut toimivat hyvänä motivaation lähteenä koulutustilanteessa. Ohjaajan tulisi tuntea koiransa hyvin, jotta hän voi käyttää oikeanlaista palkkaa oikeassa tilanteessa. Esimerkiksi vauhtia vaativissa liikkeissä useat koirat palkkautuvat hyvin lelulla, kun taas tarkkuutta ja keskittymistä vaativissa liikkeissä makupala on parempi vaihtoehto, jos lelu kiihdyttää koira liikaa.

Kokemuksen myötä oman koiransa oppii tuntemaan ja tietämään millainen palkkaus sillä kussakin tilanteessa sopii. Palkkaustilanteeseen on hyvä heti alusta lähtien kytkeä jokin sanallinen palkinto esim. hyvä tai hieno. Tätä sanallista palkkaa on mahdollista käyttää sitten kilpailutilanteessa, jossa makupalojen tai lelujen käyttö on kiellettyä.

Palkkauksesta kerrottaessa nousi esiin kysymys viretiloista. Koiran viretilojen hallinta on onnistuneen koulutuksen ja kilpailemisen yksi lähtökohta. Jotta koiran on mahdollista oppia, on sen oltava motivoitunut ja oikeassa viretilassa. Nuori koira, joka säntäilee koulutus kentällä joka suuntaan on kenties motivoitunut tilanteesta, mutta kaukana siitä viretilasta, jossa oppiminen olisi optimaalista. Toisaalta puolinukuksissa nuokkuva musti ei myöskään ole parhaassa mielentilassa oppimaan uusia asioita. Oppiakseen koiran tulisi siis olla valpas, motivoitunut ja halukas tekemään yhteistyötä. Sen tulisi olla sellaisessa viretilassa, että se on yritteliäs, mutta kykenee keskittymään sillä annettuihin tehtäviin. Tämä on yksi yleisimmistä ongelmista koulutustilanteissa, joissa on useita koiria paikalla. Keskittyneen viretilan saavuttamiseksi ei ole mitään taikasanaa, vaan avaimena on pitkäjänteinen ja runsas harjoittelu, niin kotona kuin koulutus kentällä.

Katsekontakti

Varsinaisen koulutuksen ensimmäinen ja tärkein opetettava asia on katsekontakti, johon tästä lähtien viitataan vain sanalla kontakti. Vaikka kontaktin harjoittelu on ensimmäisenä asialistalla, ei se tarkoita sitä, että se tulisi opetella kerralla valmiiksi ja sitten unohtaa. Kontaktitreeni on olennaista niin aloittelijoille kuin konkareillekin. Kontaktiharjoitukset ovat hyviä jokaisen treenikerran alussa. Niiden avulla koira pääsee oikeaan keskittyneeseen viretilaan ja motivaatio saadaan kohdalleen.

Kontakti tarkoittaa siis koiran katsekontaktia ohjaajan silmiin kiinteästi ja tiivistä siirtämättä edes tilapäisesti katsetaan pois ohjaajasta. Tämä tavoite on korkealle asetettu, mutta siihen kannattaa pyrkiä. Kokematonta koira palkataan aluksi pienestäkin vilkaisusta ohjaajan silmiin. Tärkeää on huomioda, että koira palkataan nimenomaan silmiin katsomisesta eikä esimerkiksi namipalan tuijotuksesta. Katsekontaktia voidaan harjoitella koiran ollessa missä asennossa tai tilanteessa tahansa. Ruoanantamisen yhteydessä on yksi erinomainen kontaktin harjoittelutilanne. Ruokaa ei tipu ennen katsekontaktia. Aluksi luonnollisesti riittää pieni vilkaisu. Kun vilkaisu alkaa tulla automaattisesti, voidaan alkaa vaatia sekunnin parin kontaktia. Kontaktiharjoituksissa palkkatiheys on ensiarvoisen tärkeää. Ohjaajan tulee olla nopea ja tarkka reaktioissaan.

Kun katsekontakti esimerkiksi siten, että koira on suoraan ohjaajan edessä, alkaa toimia hyvin, voi ohjaaja sijoittua siten, että on istuvan koiran oikealla puolella eli koira on ohjaajan vasemmalla puolella, mikä on TOKO:n perusasento. Koiran ei siis tarvitse vielä itse osata hakeutua ohjaajan vasemmalle puolelle, vaan ohjaaja itse siirtyy siihen. Tämä harjoitus kuitenkin johdattelee jo koira perusasennon suuntaan ja luo sille mielikuvan mukavasta paikasta ohjaajan vieressä.

Kun kontakti alkaa olla varmaa eli koira oma-aloitteisesti hakee katsekontaktia, voidaan siirtyä harjoittamaan kontaktin kestoa esimerkiksi seuraavan sarjan mukaisesti 1 s., 3 s., 2 s., 1 s., 1 s., 3 s., 2 s., 4 s., 1 s., 5 s., 1 s.. Jokaisen kontaktin jälkeen koira palkataan. Palkkauksia tulee siis yhteenä 11. Tällainen sarja on opettelevalle koiralle jo melko haastava, joten sen jälkeen koiran tulee antaa hetki levätä ennen uutta harjoitusta. Jos koira ei kykene suoriutumaan sarjasta, tulee palata lyhyempiin kontakteihin ja palkata koira helpommista suorituksista.

Koiran ollessa oikeassa paikassa vasemman jalan vieressä koiran lapa noin 10 sentin etäisyydellä jalasta pitäen hyvää katsekontaktia voidaan toimintoon alkaa liittää vihjesana esim. sivu, joka sanotaan juuri ennen palkkausta. Tämä vihjesana yhdistetään myöhemmin tarkoittamaan myös aktiivista sivulle tuloa. Kontaktiharjoituksia olisi hyvä tehdä joko peilin edessä tai toisen ihmisen avustamana, jotta ohjaaja itse voi säilyttää kokoajan oman katseensa eteenpäin kääntymättä koiran puoleen. Ohjaaja voi silmäkulmastaan tarkkailla koiransa asentoa.

Perusasento ja sivulle tulo

TOKO:ssa perusasennoksi kutsutaan tilannetta, jossa koira istuu ohjaajan vasemmalla puolella lapa ohjaajan säären tasolla. Kaikki TOKO-liikkeet alkavat ja päättyvät tähän asentoon, joten sen huolellinen opettaminen on kannattavaa. Kontaktiharjoitusten yhteydessä voi käyttää jo tätä asentoa, jotta koira oppii istumaan ohjaajan sivulla ja katsomaan ohjaajaa.

Perusasentoon tuloon on kaksi tapaa. Koira voi joko kiepsahtaa suoraan edestä ohjaajan vasemmalle puolelle tai kiertää ohjaajan takaa. Kumpikin tapa ovat hyväksytyjä kokeissa. Koira opetetaan tulemaan sivulle johdattamalla sitä kädellä, jossa on namipala.

1) Suoraan sivulle

Koira houkutellaan seuraamaan vasenta kättä, jossa on namipala. Kun koira seuraa kättä, liikutetaan käsi laajassa kaaressa vastapäivään siten että käsi saattaa koiran takavasemmalta ohjaajan sivulle. Kun koira on halutussa paikassa, eli sen lapa on ohjaajan säären kohdalla, pyydetään koira istumaan ja palkataan. Jos koira ei vielä osaa istu-käskyä, voidaan namipalakättä nostaa koiran pään yläpuolelle, jolloin koira useimmiten istuu. Sen jälkeen palkataan.

2) Selän takaa

Koira houkutellaan oikeassa kädessä olevalla makupalalla kiertämän ohjaajan taakse, jossa makupala siirretään vasempaan käteen. Vasen käsi tuo koiran ohjaajan vasemmalle puolelle, jossa koira pyydetään istumaan haluttuun paikkaan, kuten edellä olevassa esimerkissä on esitetty.

Kun koiralle on kontaktiharjoitusten aikana opetettu sivullaoloa tarkoittava vihjesana, voidaan se sana liittää nyt aktiiviseen sivulle tuloon. Kun koira seuraa makupalakättä, sanotaan sille samalla vihjesana. Vähitellen koira oppii yhdistämään jo oppimansa sivullaoloa tarkoittaneen vihjesanan siihen, että sanan kuultuaan se siirtyy sivullaolo-paikkaan.

Tämän liikkeen harjoitteluun kannattaa panostaa ja tehdä se huolella. Liian eteen tai taakse tai kauas jalasta sijoittuva perusasento vähentää lähes poikkeuksetta pisteitä ja toisaalta vaikeuttaa esimerkiksi seuraamisen opettelua.

Seuraaminen

Seuraaminen voidaan määritellä siten, että se on liike, jossa koira pyrkii säilyttämään sivullaolopaikkansa liikkeessä. Eli koiralle opetetaan, että vihjesana, esim. sivu, tarkoittaa sitä, että sen tulee säilyttää paikkansa ohjaajan vasemman jalan tuntumassa riippumatta siitä ollaanko paikallaan, kävelläänkö, juostaanko, peruutetaanko vai käännytäänkö. Olennaista seuraamisen opettelussa on myös se, että koira on hyvässä viretilassa ja halukas työskentelemään.

Kun koira istuu kontaktia pitäen halukkaasti ohjaajan sivulla, otetaan askel eteenpäin ja palkitaan koira vasemmasta kädestä, kun se tulee mukana Aluksi riittää, että otetaan yksi askel, johon koira lähtee mukaan. Seuraavaksi pyritään siihen, että koira pitää katsekontaktin myös sen yhden askeleen ajan. Vasta, kun tämän on saavutettu, voidaan ottaa toinen askel. Palkkaus on suositeltavaa tehdä vasemmalla kädellä, ettei koira alkaisi poikittaa ohjaajan edessä makupalan toivossa.

Muutoinkin tulisi kiinnittää huomiota siihen, että koira on suorassa seuratessaan. Jo tässä vaiheessa ohjaajan on myös kiinnitettävä huomiota omaan asentoonsa. Ohjaajan tulee kävellä suorana eikä koukistella tai kumarrella koiran puoleen. Jos palkkauksen oikea-aikaisuus tuntuu vaikealta, **kannattaa käyttää apuna joko peiliä (kaupanikkunat heijastavat yleensä hyvin =) tai avustajaa.**

Paikallamakuu

Paikallamakuu kuulostaa helpolta liikkeeltä, mutta todellisuudessa vaatiin koiralta paljon. Koiran tulee olla rauhallinen ja liikkumatta, mutta toisaalta sen tulisi ilmentää valppautta ja tarkkaavaisuutta. Erityisesti pidemmälle edetessä paikallamakuun haastavuutta lisää se, että ohjaaja on piilossa. Tästä syystä paikallamakuun harjoittelussa on tärkeää edetä hitaasti ja tarkasti koiran elekieltä huomioiden.

Paikallamakuu kannattaa aloittaa kotona rauhallisissa olosuhteissa. Aloitettaessa harjoittelu koira voidaan makupalalla ohjaamalla pyytää maahan ja palkata siitä. Vähitellen kestoa lisätään. Palkka ei tulekaan heti vaan odotetaan, että koira on maannut hetken paikallaan. Vasta, kun koira makaa rauhallisena paikallaan siten, että ohjaaja on edelleen sen vieressä, voidaan aloittaa koirasta etäännyminen. Etäännyttäen askel ja

palataan palkkaamaan. Tarkoitus on harjoitella kestoja ennen etäisyyttä. Kun koira makaa rauhallisena paikallaan muutaman minuutin ohjaajan ollessa muutaman askeleen päässä, voidaan etäisyyttä pidentää. Jos koira osoittaa hermostuneisuutta (nousee paikaltaan, inisee, vaihtaa asentoa, haukkuu jne.), on palattava harjoittelussa takaisin päin. Huolellisuus tässä asiassa kannattaa, sillä rauhaton koira on opetettava uudelleen alusta asti, mikä vie enemmän aikaa kuin se, että tekee pohjatyön huolellisesti alusta alkaen. Häiriö osuutta on tarpeen lisätä kokemuksen karttuessa. Erityisesti tällöin on tarkkailtava koiran elekieltä, jotta ohjaaja osaa tarvittaessa helpottaa tehtävää niin, että koira tuntee jälleen olonsa turvalliseksi ja rauhalliseksi.

Seisominen, istuminen ja maahanmeno

Näitä asentovariaatioita testataan TOKO-kaikissa kilpailuluokissa. Asentoihin siirtymisen tulisi olla nopeaa ja tarkkaa. Siksi onkin alusta lähtien tärkeää kiinnittää huomiota nopeuteen. Jos koira palkkaa alusta lähtien hitaasta maahan menosta, se tulee suorittamaan maahanmenon aina hitaasti.

Uutta asiaa opeteltaessa on aluksi tietenkin palkittava jokaisesta oikeasta suorituksesta, nopeudesta riippumatta, mutta taidon karttuessa siirytään palkkaamaan vain nopeista ja tarkoista suorituksista. Alun jälkeen tulee kiinnittää huomiota myös keston eli että koira jää liikkumatta haluttuun asentoon eikä tarjoa esim. muita asentoja. Vasta, kun koira suurella todennäköisyydellä (8/10) suorittaa avustettuna halutun asennon, voidaan siihen liittää käskysana.

1) Maahanmeno

Otetaan namipala käteen ja viedään käsi koiran kuonon alta etujalkojen väliin. Tällöin useimmat koirat kumartuvat ottamaan namia kädestä ja samalla laskeutuvat maahan. Kun tämä avustettuna toimii, voidaan liikkeeseen lisätä vauhtia viemällä käsi hyvin nopesti maahan. Ikään kuin haastetaan koira kilpailuun siitä kumpi on ensin maassa: käsi vai koira. Käskysana (esim. maahan) sanotaan juuri silloin kun koira painuu maahan. Tulee olla tarkka sen suhteen, että käytettäessä käskysanaa koira todella menee maahan, eikä jää esim. nyhetämään namia kädestä.

Kun koira alkaa käskysanalla ja kädenliikkeellä toteuttaa hyvällä todennäköisyydellä liikkeen, voidaan käden liikettä alkaa häivyttää pienentämällä sitä niin, että lopulta se jää kokonaan pois.

2) Istuminen

Otetaan makupala käteen ja käsi nyrkkiin. Viedään nyrkissä oleva käsi koiran kuonon editse pään yläpuolelle ohjaajasta poispäin suuntautuvalla liikkeellä. Koira istuu tavoitellessaan namipalaa nyrkissä olevasta kädestä. Juuri, kun koira istuu, se saa palkan ja keuhut. Käskysanan ja kädenliikkeen häivyttämisen kanssa toimitaan samoin kuin maahanmenon opettelussa.

3) Seisominen

Seisominen on asentomuutoksista kenties vaikein siksi, että koira helposti hiipii ennen pysähtymistään. Tämä pääasiallisesti johtuu siitä, ettei koira ole alkuvaiheessa riittävän hyvin ymmärtänyt, että se mitä haetaan, on nopea pysähdys, jonka jälkeen kaikki neljä tassua ovat maassa kunnes toisin pyydetään. Seisomisen opettelu kannattaa aloittaa läheltä auttamalla kädellä. Kun koira kävelee ohjaajaa kohti tai ohjaajan sivulla, ohjaaja pysähtyy ja laskee käden, jossa on makupala, koiran kuonon eteen ja samalla, kun koira pysähtyy, sanoo käskysana (esim. seiso) ja sekä koira että ohjaaja jäävät seisomaan. Vasta, kun koira osaa pysähtyä seisomaan heti, voi ohjaaja ottaa askeleen pois päin koirasta. Etäänäytymistä on hyvä harjoitella niin, että koira on ohjaajan edessä ja ohjaaja peruuttaa. Kun koira pyydetään seisomaan ja se toteuttaa pyynnön nopeasti ja tarkasti (vielä vaikka avustettuna kädellä), voi ohjaaja pyrkiä peruuttamaan askeleen. Koiran pysyessä hyvin paikallaan ohjaaja palaa heti koiran luo ja palkitsee sen paikalla olemisesta.

Luoksetulo

Toimiva ja varma luoksetulo on koiran ja omistajan arkielämän kannalta niin mukavuus kuin myös turvallisuustekijä. On olennaista, että koira tulee käskystä luo. TOKO:ssa luoksetuloon liittyy myös muita vaatimuksia, jotka lisääntyvät kilpailu-uran edetessä. Alokasluokan luoksetulossa ohjaaja jättää koiran istumaan ja siirtyy itse 15 metrin päähän. Ohjaaja kutsuu koiran luokse yhdellä käskyllä ja koiran tulee tulla vauhdikkaasti ja halukkaasti laukassa ohjaajan sivulle törmäämättä ohjaajaan. Ylemmissä luokissa liikkeeseen lisätään pysähdys ja maahanmeno ennen sivulletuloa.

Luoksetulon opettelu kannattaa aloittaa jo pienen pennun kanssa. Ohjaajan luokse tuleminen pitää olla maailman kivoin juttu, josta saa aina hyvän palkan. Luoksetuloa voidaan harjoitella niin, että avustaja pitää koirasta kiinni ja ohjaaja kävelee poispäin ja houkuttelee koiraa luokseen vaikkapa lelulla tai namilla. Sanottuaan luoksetulokäskyn avustaja päästää koiran irti. Alussa koiran ei vielä tarvitse osata tulla sivulle. Voidaan vain harjoitella vauhdikasta, innokasta ja varmaa luoksetuloa.

Vauhtia lisätäkseen ohjaaja voi vaikka heittää palkkio lelun tai namin taakseen niin, että koira saa vauhdilla juosta saalistamaan palkkansa. Vasta sitten, kun koira osaa jo sivulle tulon, aloitetaan sen harjoittelu luoksetuloon yhdistettynä. Aluksi kannattaa toistoja tehdä hieman lyhyemmältä matkalta.

Luoksetulossa koiran on sääntöjen mukaan sallittua tulla myös palveluskoirakokeissa vaadittuun tyyliin ohjaajan eteen ja siitä eri käskyllä sivulle.

Hyppy

TOKO-kokeisiin sisältyy jokaisessa luokassa myös estehyppy. Hypyn korkeus on noin koiran säkäkorkeus. Alokasluokassa hyppy tapahtuu niin, että ohjaaja lähettää koiran esteen yli, pysäyttää sen seisomaan esteen taakse ja siirtyä luvan saatuaan koiran sivulle ja pyytää (luvan saatuaan) koiran perusasentoon.

Hypyn harjoittelu aloitetaan opettamalla koira hakemaan namin sen eteen laitetusta kiposta tms. alustalta. Koira ei saa varastaa namin, vaan sen tulee vasta luvan saatuaan (esim. käden heilautus) lähteä hakemaan palkka. Tämä ns. vapaapalkka yhdistetään sitten esteeseen. Esteen tulee olla niin matala, että koira näkee palkan sen yli. Koira lähetetään palkalle siten, että se hyppää esteen yli palkkaa tavoitellessaan. Koira on hyvä ennen ensimmäistä varsinaista harjoitusta tutustuttava esteeseen ja vaikka kädellä ohjata sen yli muutaman kerran.

Kun koira osaa lähteä palkkakilpelle esteen yli, voidaan toimintoon liittää käskysana (esim. hyppy) joka annetaan aiemmin opetettuun kädenheilautukseen yhdistettynä. Koiran opittua käskysanan voidaan kädenheilautus häivyttää pois. Palkkakippoa voidaan hyödyntää myös opettaessa liikkeen loppuosaa. Kun koira hakee palkanamin kiposta, odotetaan että se syötyään kääntyy takaisin kohti ohjaajaa. Koiran kääntynyt sille annetaan seiso-käsky. Kun koira jää seisomaan, kannattaa ohjaajan palkata koira esteen yli. Vasta muutamien toistojen jälkeen, kun koira varmuudella jää seisomaan, voi ohjaaja lähteä kiertämään estettä ja siirtymään koiran sivulle. Tämän liikkeen onnistumista helpottaa, jos koiraa on totutettu seisomaan paikallaan niin, että ohjaaja liikkuu sen ympärillä.

Kirjallisuutta:

Salme Mujunen: Tie Tottelevaisuusvalioksi.

Piritta Pärssinen: Tottelevaisuuskoulutuksen perusteet.

Oili Huotari: Useita artikkeleita koirankoulutuksesta osoitteessa <http://www.kolumbus.fi/oili.pete/>

- Koulutuksen tulisi olla koiralle hauskaa ja mielenkiintoista.
- Ole johdonmukainen – yksi sana vastaa yhtä käskyä!
- Ole oikeudenmukainen ja määrätietoinen.
- Pidä järjestystä yllä läpi koiran elämän: kerran sallittu, aina sallittu, kerran kielletty, aina kielletty.
- Älä käytä turhia käskysanoja - jos annat koiralle käskyn "istu", käsky "paikalla" on turha.
- Älä tuhlaa käsky-sanoja. Siis älä kärke koiraa, jos et huolehdi käskyn täsmällisestä toteutuksesta.
- Ole kohtuullinen vaatimuksissasi. Siis vaadi osattuja asioita. Jos koira epäonnistuu, palaa koulutuksessa taaksepäin sellaiseen kohtaan, jonka koira hallitsee.
- Ole kärsivällinen. Älä turhaan kiirehdi.
- Usein koiran tekemät virheet johtuvat ohjaajasta.
- Kiinnitä huomiota käskysanoihin ja äänenpainoihin. Näin koira erottaa käskyt helpommin toisistaan.

KUN TOIMIT NÄIN, SAAVUTAT LUOTTAMUKSELLISEN JOHTAJUUDEN!!!

Motivointi ja palkitseminen

Illoisesti tottelevaisen koiran saat, kun motivoit ja palkitset koiraa oikein. Motivoinnin tarkoituksena on saada koira innostumaan ja kiinnostumaan opetettavasta asiasta. Motivoinnin avulla koiran ja ohjaajan välille syntyy kontakti ja koira oppii paremmin, toimii innokkaammin ja jaksaa harjoitella pidempään.

Koirasta riippuu, miten sitä kannattaa motivoida. Jos koira on kiinnostunut ruoasta, makupalat ovat sille hyvä motivointikeino. Jos koira pitää leikkimisestä, leikki on sille sopiva palkkio. Joillekin koirille motivoinniksi riittää pelkkä kehu ja rapsutus. Tärkeää on, että koira nauttii saamastaan palkkiosta. Sama palkinto ei käy aina, vaan palkkiota on vaihdeltava sopivasti niin, että koiran mielenkiinto säilyy. Tärkeää on muistaa myös se, että palkitaan koira samalla tavalla, kuin sitä on motivoitu. Siis jos motivoit makupalalla, myös palkinto on makupala. Kun käytät leikkiä palkintona, on ohjaajan tehtävänä päättää, milloin leikki alkaa ja loppuu. Leikin merkitys palkintona menettää merkityksensä, jos koiran kanssa leikkii jatkuvasti.

Palkitsemisessa on tärkeää oikea-aikainen palkitseminen. Kun halutaan koiran oppivan, palkinnon pitää tulla heti kun koira tekee oikein. Kun koira jo osaa jonkin asian, makupalojen käyttöä vähennetään, mutta ei kokonaan lopeteta. Näin koiran mielenkiinto säilyy. Kuitenkin koira palkitaan kehumalla ja leikkimällä.

Kontakti

Kaiken tottelevaisuuskoulutuksen perustana on koiran ja ohjaajan välinen kontakti. Koiralle voi opettaa käskysanan Katso, kun halutaan sen ottavan kontaktia.

Muutamia kontaktiharjoituksia:

- Sano koiran nimi kesken sen touhujen. Kun koira katsoo sinua, palkitse se heti.
- Työnnä koira pois päin itsestäsi. Kun se pyrkii palaamaan luoksesi, palkitse se.
- Jos koira ei katso sinua, nosta koiran päätä. Kun koira katsoo sinua, palkitse. Tähän voit liittää käskyn "Katso".
- Aseta koira istumaan eteesi. Ota makupala käteesi ja nosta kätesi sivuille. Koira pyrkii aluksi seuraamaan käsiäsi. Kun koira katsoo sinua, anna makupala kädestäsi.
- Anna koiralle käsky maahan. Liiku hiljaa hiukan sivulle päin. Jos koira katsoo sinua, palkitse koira. Pikkuhiljaa voit vaikeuttaa harjoitusta niin, että pystyt lopuksi kiertämään koiran, ja se katsoo sinua koko ajan.

Luoksepäästävyys

Tavoite: Koirasta tulee "yhteiskuntakelpoinen", eli:

- koira tervehtii itse vierasta ihmistä
- koira antaa vieraan tulla tervehtimään
- koira antaa katsoa hampaat, käsillä ja mitata.

Toteutus:

Koiran yhteiskuntakelpoisuuden kouluttaminen aloitetaan pennun tultua kotiin. On tärkeää, että omistaja saavuttaa laumanjohtajuuden. Koira totutetaan pennusta alkaen siihen, että ihmisellä on "oikeus" kosketella ja käsitellä koiraa. Esimerkiksi pentukoira on aivan normaalia, että sen suupieliä (hampaita) kosketellaan. Koirilla suupieliä nuoleminen on osa tervehtimistä ja ruokailua. Totuta koira jo pienestä myös siihen, että

vieraat saavat sitä käsitellä. Pyydä ystäviäsi esimerkiksi katsomaan koiran hampaat. Totuta koira myös mittaamiseen jo pentuna.

Pentuvaiheen luoksepäästävyystestinä voidaan pitää kynsien leikkuuta. Harva koira pitää kynsien leikkaamisesta, mutta sen pitää opetella sitä sietämään. Ole päättäväinen: koira ei saa päästä luistamaan tilanteesta rimpuillemalla tai vinkumalla. Koiran käsittelyssä otteiden pitää olla määrätietoisia ja reippaita (koiralle tulee olo, että laumanjohtaja haluaa tehdä juuri näin). Jos vahingossa leikkaat kynnen liian lyhyeksi, ja koira vinkuu, älä sorru voivotteluun, vaan ole kuin mitään ei olisi tapahtunut. Kun koira on rauhallinen, palkitse koira vaikka makupalalla.

Vie pentua erilaisiin paikkoihin ja tilanteisiin. Näin se oppii jo pienenä olemaan rauhallinen esimerkiksi autossa. Opeta pennulle, että se saa tervehtiä ihmistä vasta, kun se on rauhallinen. Ihmisiä vasten ei saa hyppiä, eikä ole syytä riehaantua, kun se tapaa vieraan ihmisen. Totuttaminen on hyvä tehdä koira kytkettynä, jolloin tilanteeseen voi puuttua pakotteella, joka laskee koiran viettitasoa. Vieras voi esimerkiksi antaa koiralle makupalan, kun koira on rauhallinen.

Aggressiivinen, arka koira

Koira käyttäytyy aggressiivisesti vierasta kohtaan, mutta osoittaa perääntymisellä sen, että se pelkää tai aristaa. Pyydä, että vieras kääntää katseensa pois koirasta ja ojentaa kättänsä koiraan kohti. Tällöin koiralla on mahdollisuus tutustua vieraaseen omilla ehdoillaan. Ohjaajan pitäisi käyttäytyä rauhallisesti, niin kuin tilanteessa ei olisi mitään ihmeellistä. Aika ja maltti tuottavat toivotun lopputuloksen. Koiran ohjaaja voi myös talutella koiraan vieraan läheisyydessä. Lähesty tuulen alta, jolloin koira haistaa vieraan.

Hyökkäävä koira

Ohjaajan on tehtävä selväksi, että hän on laumanjohtaja, eikä moista käytöstä suvaita. Koira voi tarvita silloin voimakkaankin pakotteen. Tässäkin tarvitaan aikaa. Koira ei saa päästä ärisemisellä "voittoon" eli vieras ei lähesty, kun koira käyttäytyy huonosti. Koira voidaan taluttaa lähelle vierasta ihmistä ja ohjaajan on oltava hyvin määrätietoinen. Ihmiselle aggressiivinen koira on suurin virhe, mikä koiralla voi olla. Se pitäisi saada opetettua pois jo nuorena. Jos koira näyttää merkkejä aggressiivisuuteen, on ohjaajan oltava tiukkana ja tarkkana, että ei vahingossa vahvistaisi koiran käytöstä omalla toiminnallaan.

Maahan meno

Tavoite:Koira menee maahan ripeästi käskysanalla, käsimerkillä ja pillillä

Toteutus:

Muista motivointi! Maahan menon voi opettaa jo pienelle pennulle. Anna koiralle istu-käsky. Ota käteesi makupala, ja vie käsi koiran kuonon edestä maahan, jolloin koira seuraa kättä. Kun koira menee maahan, se saa makupalan. Kun koira osaa muutaman kerran jälkeen mennä maahan, yhdistä liikkeeseen käskysana. Pikkuhiljaa apuja vähennetään. Näin menetellen tulee heti opetettua myös käsimerkki. Kun koira osaa mennä maahan pelkästä käsimerkistä, yhdistä käsimerkkiin pillimerkki.

Tarkoituksena on saada koira maahan niin, että se ei tunnu epämiellyttävältä, jolloin sille jää liikkeestä positiivinen mielikuva.

Maassaoloaikaa pidennetään hiljalleen. Kun koira on makuulla, jäädään koiran viereen kyykkyyyn ja sitä rauhoitellaan silittelemällä. Kun se on maannut pari sekuntia rauhallisesti, se palkitaan ja vapautetaan. Kun halutaan opettaa koira nousemaan istumaan makuuasennosta nostetaan kättä, jossa on makupala, koiran kuonon edestä ylöspäin ja sanotaan samalla "istu" sekä muistetaan palkita.

Liike vaikeutuu, kun pidennät etäisyyttä koiraan.

Jos koira hidastelee maahamenossa, nosta sen viretaso leikkimällä. Käske koira maahan kesken leikin. Kun koira menee maahan ripeästi, vapauta koira ja jatka leikkiä.

Paikalla makuu, Tavoite: Koira pysyy maassa paikallaan 2 min ohjaajan ollessa piilossa.

- koira menee maahan nopeasti ilman lisäkäskeyä tai tehosteita.
- koira jää paikalle, kun ohjaaja poistuu.
- koira pysyy paikalla vaaditun ajan.
- koira pysyy paikalla myös häiriön alla.
- koira ei ennakoi istumiskäskeyä palattaessa koiran luo.
- koira ei vingu tai hauku.
- perusasento on suora.
- koira on valpas koko liikkeen ajan.

Toteutus:

Kun koira osaa mennä maahan, maassaoloaikaa pidennetään hiljalleen. Aluksi jäädään koiran viereen kyykkyyyn ja sitä rauhoitellaan silittelemällä. Kun se on maannut pari sekuntia rauhallisesti, se palkitaan ja vapautetaan. Seuraavaksi ohjaaja nousee seisomaan koiran vierellä. Kun koira pysyy jonkin aikaa paikallaan rauhallisesti ohjaajan seistessä vieressä, voi ohjaaja siirtyä koiran eteen seisomaan. Kun tämä onnistuu,

matkaa pidennetään muutamalla askeleella. Matkaa pidennetään koiran ehdoilla. Heti jos koira aikoo nousta, on edetty liian nopeasti, jolloin harjoittelussa pitää palata taaksepäin.

Kun paikalla makaaminen alkaa olla varma, harjoituksissa aletaan lisätä häiriöitä, jotta koiran suoritus varmistuu entisestään. Paikallaoloa kannattaa harjoitella myös jokapäiväisissä tilanteissa. Esimerkiksi ruokaa odottaessa tai ohjaajan pukiessa ulkovaatteita koira voi pitää pitkiäkin aikoja makaamassa.

Jotta paikallaolosta tulisi varma, sitä on hyvä harjoitella vaihtelevissa tilanteissa:

- Ole poissa eripituisia aikoja. Näin koira ei opi ennakoimaan liikkeen loppumista.
- Liiku eripituisia matkoja koiran luota.
- Juokse, hiivi tai mene kyykkyy.
- Kierrä koiran ympäri.
- Harjoittele muiden koirien kanssa.
- Ihmisten pujotellessa koiran ympäri sen pitää pysyä rauhallisesti paikallaan.
- Vaikeita häiriötekijöitä: hyppyytä toista koiraan makaavan koiran yli, kutsu toista koiraan, heitä noutoesinettä koiran nähden.

Tyypillisiä virheitä:

Koira menee maahan vinoon

Anna makupala koiralle vasemmalla kädellä, jolloin koira kääntyy pois ohjaajasta.

Koira nousee ylös ennen lupaa tai lähtee ohjaajan perään

Todennäköisesti on edetty liian nopeasti. Lyhennä paikallaoloaikaa ja matkaa. Jos koira nousee ylös, mene koiran luo, ja käske se rauhallisesti uudelleen maahan. Kun se on ollut hetken paikallaan, palkitse ja vapauta koira. Jos koira lähtee ohjaajan perään, vie koira takaisin paikalleen. Voit myös asettaa makupalan odottamaan koiran taakse.

Koira on levoton

Lyhennä paikallaolomatkaa ja -aikaa. Kun koira makaa tarkkaavaisena ja hiljaa, se saa palkkion. Jos koira pyrkii venyttämään itseään viereisiä koiria kohti, voit harjoitella vähän kauempana toisista koirista ja muistaa palkita kun se makaa nätisti.

Koira pelkää jäädä toisten koirien luokse yksin

Harjoittele kahdestaan koiran kanssa tutussa ympäristössä. Vasta kun se onnistuu, voidaan aloittaa harjoittelu muutamien tuttujen ja turvallisten koirien kanssa.

Piiloon meno

Piiloon menon harjoittelu aloitetaan helpoista harjoituksista. Aluksi mennään piiloon vain muutamaksi sekunniksi, palataan koiran luo ja vapautetaan se. Pikkuhiljaa piilossaoloaikaa pidennetään.

- Koira pysyy valppaana, jos astut välillä esiin piilosta.
- Jos koira meinaa liikkua paikallaolon aikana, käytä apuohjaajaa. H,än komentaa koiran paikalle, ilman että ohjaajan tarvitsee näyttäytyä (ohjaajan näkeminen on koiralle palkinto, ja näin väärä käyttäytyminen on palkittu). Lyhennä paikallaoloaikaa.
- Jos koira on rauhaton, toista harjoitusta usein.
- Jos koira innostuu paluustasi liikaa, älä jää palatessasi koiran luo, vaan kierrä koira ja palaa takaisin piiloon. Ole piilossa vain lyhyitä aikoja kerrallaan.

Seuraaminen, Tavoite:

- Koira pitää kontaktin koko liikkeen ajan.
- Perusasento on suora.
- Koira lähtee liikkeelle terhakasti.
- Pysähdykset ovat suoria ja nopeita.
- Käännökset vasemmalle ja oikealle ovat nopeita.
- Täyskäännökset vasemmalle ja oikealle ovat reippaita.
- Tempon vaihdot onnistuvat viivyttelemättä.
- Liikkeestä pysähtyminen tapahtuu välittömästi ja oikein.
- Koira ei jätätä tai edistä.
- Koiran etäisyys ohjaajasta on kämmenen leveys.

Toteutus: PERUSASENTO

Kaikki liikkeet alkavat ja päättyvät yleensä perusasentoon. Koira on perusasennossa, kun se istuu suorassa ohjaajan vasemmalla sivulla lapa tai pää ohjaajan jalan kohdalla. Koiran täytyy osata katsekontakti sivulla ennen kuin voidaan aloittaa seuraamisharjoittelu. Kun koira katsoo sinua, palkitse se makupalalla.

Sivulle tulossa on kaksi mahdollisuutta. Koira joko kiertää ohjaajan takakautta tai kiepauttaa itsensä etukautta ohjaajan viereen. Ohjaaja päättää, kumman tavan valitsee. Takaa kiertäminen on helpointa opettaa johdattamalla koira makupalan tai lelun kanssa selän takaa ja nostamalla sopivalla kohdalla palkintoa ylöspäin, jotta koira istuu. Jos koira istuu vinoon, astu askel eteenpäin ja ohjaa koira makupalalla oikeaan asentoon. Vältä koiraan koskemista, jotta se itse oivaltaisi oikean istumispaikan.

Etukautta sivulle tuloa opettaessasi ota makupala vasempaan käteesi ja laita se koiran nenän eteen. Vie vasenta kättäsi taaksepäin ja astu samalla vasemmalla jalalla askel taaksepäin. Oikea jalka pysyy paikallaan. Kierrä kädellä ympyrä vastapäivään, jotta koira mahtuu kääntymään. Kun lähdet tuomaan kättä takaisin eteenpäin, tuo samaan aikaan vasen jalkasi takaisin oikean jalan viereen. Nosta makupala ylös koiran nenän edestä, jolloin koira istuu. Lyhennä pikkuhiljaa taakse astumaasi askelta ja pienennä kädellä tekemäsi liikettä.

Yleisin perusasentovirhe on vinoon istuminen. Useimmiten se johtuu ohjaajan oikeassa kädessään pitämästä motivointiesineestä tai makupalasta. Vinoon istumista ei kannata yrittää korjata kääntämällä itse koiraan oikeaan suuntaan, koska koira yleensä vain haraa vastaan ja lopputulos on alkua huonompi. Voit koettaa seuraavia keinoja:

- jos koira istuu vinoon, ota muutama askel eteenpäin ja aavistus oikealle ja pysähdy uudestaan. Yleensä koira istuu tällöin suoraan.
- lähde heti pysähtymisen jälkeen uudelleen liikkeelle ja käänny vasemmalle. Muutaman toiston jälkeen koira luultavasti alkaa korjata virhettään, koska sen on vaikea kääntyä vasemmalle kovin vinosta perusasennosta.

SEURAAMINEN

Oikea seuraamispaikka on ohjaajan vasemmalla puolella koiran lapa ohjaajan jalan kohdalla kämmenen leveyden päässä jalasta. Koiran pitäisi pitää hyvä kontakti koko liikkeen ajan, eli katsoa ohjaajaa valppaasti. Kun koira osaa istua ohjaajan vierellä perusasennossa, aloitetaan seuraamisen opettelu. Seuraamisen opettelu voidaan aloittaa joko hihnassa tai ilman. Vapaana harjoittelu on helpompaa, koska ohjaajan kädet jäävät vapaiksi. Tällöin myös vältetään opettaminen hihnasta nykimällä. Opetus kannattaa aloittaa häiriöttömässä ympäristössä.

MAKUPALAN AVULLA OPETTAMINEN

Kun aloitat seuraamisharjoittelun, mieti kummassa kädessä pidät makupalaa. Kun makupala on vasemmassa kädessä, koira ei kierry eteen ja koira ei hypi. Makupalaa voi pitää myös oikeassa kädessä, mutta silloin koira saattaa kulkea poikittain ohjaajan edessä, kun se tavoittelee makupaloja. Jos haluaa pitää makupalan oikeassa kädessä, käden voi laittaa rinnan päälle nyrkkiin, jolloin koira katsoo ylöspäin. Käsi täytyy kuitenkin myöhemmin laskea normaaliin asentoon. Eräs tapa saada koira katsomaan ohjaajaa, on makkaranpalan pitäminen suussa. Kun koira katsoo sinua, tiputa makupala palkaksi suoraan sen suuhun.

SUORAAN SEURAAMINEN

Aloita seuraamisharjoittelu koiran motivoinnilla nostamalla sen viettitasoa. Käske koira perusasentoon sivulle. Sano koiran nimi ja käsky seuraa, kun koira katsoo sinua, ja palkitse heti kontaktista. Kun koira pitää kontaktia sivulla ollessaan, sano "seuraa" ja astu askel eteenpäin. Lähde liikkeelle oikealla jalalla, jolloin koiralle jää hetki aikaa reagoida liikkeeseesi (koira "seuraa" vasenta jalkaasi). Jos koira seuraa, palkitse se heti joko suussa tai kädessä olevalla makupalalla. Kun tämä onnistuu hyvin, lisää matkaa pikkuhiljaa askel kerrallaan. Kun koira seuraa suoraan pitkiä matkoja, voit aloittaa tekemään käännöksiä.

KÄÄNNÖKSET

Tokossa on kahdenlaisia käännöksiä: 90°-asteen käännöksiä ja täyskäännöksiä(180°). Vasempaan käännyttyäessä käännä oikea jalka edellä. Silloin koiralle jää hiukan enemmän aikaa reagoida käskyyn. Pidä makupala vasemmassa kädessä ja sen avulla käännä koiran päätä vasemmalle. Myös oikealle kannattaa kääntyä oikealla jalalla. Jos oikealle käännyttyäessä koira ei pysy oikealla paikallaan, vilauta makupalaa tai lelua vilauttaa juuri ennen käännöstä ja palkitse koira heti käännöksen jälkeen.

Täyskäännös on mahdollisuus tehdä joko oikeaan tai vasempaan, ohjaaja valitsee jomman kumman tavan. Jos sen tekee oikeaan, koira pysyy ohjaajan vasemman jalan mukana koko käännöksen ajan. Vasempaan käännyttyäessä koira kiertää ohjaajan vastakkaiseen suuntaan eli ohjaaja kääntyy vasemmalle ja koira oikealle ohjaajan kiertäen. Ohjaa koira makupalan avulla oikeaan suoritukseen.

LIIKKEESTÄ PYSÄHTYMINEN

Kun ohjaaja pysähtyy, koiran pitää istua välittömästi perusasentoon. Kun koira pitää seuratessa kontaktia, käske koira istumaan. Pikkuhiljaa käsky jätetään pois. Jos liikkeestä pysähtyminen on koiralle vaikeaa, voi sitä harjoitella erikseen pyytämällä koira seuraamaan, hidastamalla vauhtia ja nostamalla makupalaa ylöspäin, jotta koira istuutuu. Jos koira istuu vinoon, voi makupalaa nostaa sen nenän edestä vasemmalta ulkopuolelta jotta se kääntyisi enemmän ulospäin kuin ohjaajaan päin. Koiran takamusta ei kannata painaa maahan, koska se luonnostaan vastustaa sitä kättä ja istumisesta tulee hidas.

HARJOITTELE MONIPUOLISESTI

Jotta seuraaminen säilyisi koiran mielestä mukavana, kannattaa seuraamista harjoitella myös osissa. Harjoittele pelkkää liikkeellelähtöä. Koiran pitää olla mukana alusta alkaen reippaasti. Pyydä koira seuraamaan yllättäen, liikkeen ei tarvitse aina alkaa perusasennosta. Harjoittele pysähtymistä. Koira ei kannata seuruuttaa pitkiä matkoja, jolloin se kyllästyy. Vasta pikkuhiljaa aletaan vaatia pidempää keskittymistä. Kun koira osaa seurata hyvin kävelyvauhdissa, aletaan opetella seuraamista juoksussa ja hitaassa kävelyssä. Voit myös tehdä käännöksiä paikalla, kuten TOKO:n korkeammassa luokissa vaaditaan.

TYYPILLISIÄ ONGELMIA:

Koira jättää tai seuraa kaukana

Kävelee itse reippaasti katse eteenpäin suunnattuna, äläkä odota koira. Koiran tehtävänä on seurata sinua, eikä sinun koira. Silloin koira joutuu tekemään töitä saavuttaessaan kontaktin ohjaajaan. Jos koira seuraa kauempana tai aivan takana, voit miettiä onko oma elekielesi painostava.

Koira edistää

Voit koettaa seuruuttaa koira loivasti vasempaan kaartaen. Jos olet tottunut pitämään palkintoa oikeassa kädessä koeta vasenta kättä.

Koira ei halua seurata

Koira ei joko vielä osaa seurata tai se ei kykene keskittymään. Aluksi kannattaa harjoitella häiriöttömässä paikassa. Älä opeta seuraamista ennen kuin koira ottaa kontaktin. Jos koira ei katso sinua ja ole sinusta kiinnostunut, se kulkee omia polkujaan. Ei myöskään tuota tulosta, jos koira pitää vetää perässään.

Seuraamisen pitäisi olla koiralle hauskaa. Vältä pitkiä tylsiä seuraamisharjoituksia.

Luoksetulo, Tavoite:

- **koiralla on suora perusasento**
- **koira pysyy paikallaan ohjaajan poistuessa**
- **koira ei vaihda asentoa ennen kutsua**
- **koira ei ennakoiki käskyä**
- **luoksetulo on nopea**
- **koira tulee suoraan eteen tai sivulle**
- **(sivulletulo on nopea)**

Toteutus:

Luoksetulo on yksi tärkeimmistä taidoista, mikä kanakoirailla pitää olla. Kun koira tulee luokse tilanteessa kuin tilanteessa, on mukava mennä sen kanssa metsälle.

Pieni pentu seuraa ohjaajaansa mielellään, koska se ei halua olla erossa laumastaan. Päästä pentu irti turvallisessa ympäristössä ja kuljeskele ympäriinsä. Kutsu pentua luokse. Kun se lähtee tulemaan sinua kohti, kannusta sitä kehumalla. Kun pentu on luonasi palkitse se runsaasti. Voit lisätä pennun kiinnostusta sinuun kyykistymällä, menemällä piiloon tai leikkimällä lelulla. Kutsu pentua välillä, palkitse se luoksetulosta ja päästä vapaaksi. Luoksetuloa voi harjoitella myös pitkän liinan kanssa. Kävele koiran kanssa niin, ettet huomioi koira mitenkään. Kutsu koira nimeltä ja lähde juoksemaan taaksepäin samalla koira innostaen ja palkitse se luoksetulosta.

Varsinainen luoksetulo koostuu paikalla istumisesta, vauhdikkaasta luoksetulosta, eteen istumisesta ja halutessa sivulle istumisesta. Paikalla istuminen kannattaa harjoitella erikseen, koska pitää olla varma, että koira pysyy paikallaan. Harjoitus alkaa koiran motivoinnilla. Käske koira sivulle istumaan (anna tarvittaessa paikallaolokäsky). Harjoittele aluksi sitä, että koira istuu sivullasi käsikyn annettuasi. Käänny koiran eteen, odota muutama sekunti, palaa koiran sivulle ja palkitse se. Lisää matkaa ja paikallaoloaikkaa pikkuhiljaa. Kun liität tähän luoksetulon, palkitse välillä koira odotuspaikalla varsinkin, jos sillä on taipumusta tehdä varaslähtöjä.

Kanakoira kannattaa opettaa tulemaan eteen istumaan noutoa ajatellen. Eteen istumisessa koiran pitäisi istua suorassa lähellä ohjaajaa. Tämä onnistuu esimerkiksi ottamalla käteen lelu tai makupaloja ja vetämällä niitä itseän päin. Käske koira istumaan paikalle ja siirry muutaman metrin päähän koirasta. Kutsu koira ja juokse samalla taaksepäin ja vedä palkintoa itseesi päin niin että koira tulee mukana ja käske se sitten istumaan, jos se ei istu automaattisesti. Jos koira kiepsahtaa vinottain, voit koettaa harjoitella esim. seinän vieressä niin, että koira tulee luokse seinän viertä pitkin ja koiran täytyy istua suorassa. Älä pyydä koira joka

kerta perusasentoon, vaan vapauta ja palkitse sitä myös pelkästä eteen istumisesta. Jos kilpaillet TOKO:ssa, opeta koiralle vielä perusasentoon sivulle tulo. (ks.seuraaminen)

TAVALLISIA VIRHEITÄ:

Koira tulee hitaasti

Nosta koiran viretasoa vaikka leikkimällä sen kanssa. Ota liike uudestaan ja juokse koira karkuun kutsumisen jälkeen. Apuohjaaja voi myös pitää koira kiinni ohjaajan juostessa karkuun ja kutsuessa sitä. Kun ohjaaja pysähtyy ja kääntyy ympäri ja kutsuu uudelleen, apuohjaaja päästää koiran irti.

Koira ryntää ohjaajan ohi

Jos koira tulee luoksetulossa niin kovalla vauhdilla, että se juoksee ohi, lyhennetään matkaa niin, että koira ei ehdi täyteen vauhtiin. Koiran tullessa lähelle voi luoksetuloa vahvistaa käskemällä uudestaan.

Koira istuu vinoon luoksetulon jälkeen

Tee pieni liike oikealle ja eteenpäin ja ohjaa koira samalla esimerkiksi makupalalla oikeaan asentoon.

Koira varastaa luoksetulossa

Jos koira lähtee ennen aikoja paikaltaan, ohjaaja palaa koiran luo ja käskee sen takaisin istumaan.

Apuohjaaja voi pitää koira hihnassa, jolloin hihna pysäyttää koiran aikeen lähteä liikkeelle. Ohjaaja voi kutsua koira tai palata koiran luokse ja palkita.

Liikkeestä maahan meno

Tavoite:

Koira pitää kontaktin koko liikkeen ajan

Koira seuraa tarkasti.

Maahanmeno on nopea.

Koira jää paikalleen makaamaan, kun ohjaaja jättää sen.

Kun ohjaaja palaa koiran sivulle, koira nousee käskystä perusasentoon

Toteutus:

Koiran pitää osata mennä käskystä maahan ja seurata varmasti ennen tämän liikkeen opettamista. Opetta koira aluksi menemään maahan perusasennosta sivultasi. Koiran rintamasuunnan täytyisi pysyä koko ajan samana. Muista motivointi ja palkitseminen. Kun liike onnistuu, yhdistä se seuraamiseen. Aluksi ohjaaja pysähtyy seuraamislukseissa, jolloin koiran pitäisi istua perusasentoon ja pitää kontakti. Anna maahanmenokäsky. Palkitse koira, kun se menee maahan.

Seuraavassa vaiheessa koira jätetään maahan ja ohjaaja jatkaa matkaansa. Koiran pitää pysyä paikallaan. Ohjaaja palaa koiran sivulle ja käskee sen istumaan perusasentoon. Kun tämä onnistuu varmasti hidasta vauhtiasi ja anna käsky. Voit aluksi tehostaa käskyä kädellä heilauttaen. Vauhdin hidastaminen jätetään pikkuhiljaa pois eli kesken seuraamisen käskyn saatuaan koira menee maahan. Myös kädellä annettu apu jätetään pois.

Samalla tavoin voit opettaa liikkeestä seisomisen. Ensin vain pitää opettaa seisomiskäsky.